

## Психологічні особливості вдосконалення професіоналізму психологів через формування інноваційної та правової компетентності

**ТИЩЕНКО Олена\***

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4715-7235>

**Анотація.** У статті висвітлено вплив інноваційної та правової компетентностей психологів у процесі вдосконалення їхнього професійного рівня. Метою нашого дослідження є теоретичне обґрунтування психолого-педагогічної концепції вдосконалення професіоналізму психологів через формування інноваційної та правової компетентностей. Методологічне підґрунтя статті становлять загальні психолого-педагогічні положення про сутність і розвиток особистості в процесі життєдіяльності, теоретичні положення щодо закономірності розвитку особистості, принцип системного підходу. Ефективна діяльність людини можлива через розуміння її мотивації, шлях дослідження пізнання, застосування принципів світогляду до духовної творчості та практики. Методологія формування інноваційної та правової компетентностей пов'язана з теоретичним осмисленням психологами необхідності підвищення їх професійного рівня. Удосконалення професіоналізму психологів через формування інноваційної та правової компетентностей ґрунтується на гуманістичних принципах, що відображаються в появі нових понять, а саме: психолого-педагогічна підтримка, правова компетентність, інноваційна освіта, інноваційна компетентність, суб'єктний досвід особистості. Критеріями професіоналізму психолога є соціальний досвід, позитивні риси особистості, ефективна допомога громадянам. Наукова новизна статті полягає у висвітленні технологій, психолого-педагогічних особливостей удосконалення професіоналізму психологів через формування інноваційної та правової компетентностей. Формування інноваційної та правової компетентностей у психологів сприяє професійному вдосконаленню.

**Ключові слова:** психолого-педагогічна підтримка; правова компетентність; інноваційна освіта; інноваційна компетентність; суб'єктний досвід особистості.

### Історія статті:

Отримано: 30.07.2024

Переглянуто: 20.08.2024

Прийнято: 10.09.2024

### Рекомендоване посилання:

Тищенко О. Психологічні особливості вдосконалення професіоналізму психологів через формування інноваційної та правової компетентності. *Юридична психологія*. 2024. № 2 (35). С. 62–68. doi: 10.33270/03243502.62.

\*Відповідальний автор

## Вступ

Освіта є визначальною умовою забезпечення сталого розвитку суспільства, його фундаментом, рушійною силою для реалізації необхідних суспільно-економічних і глобалізаційних змін. Напрями реформування системи освіти засвідчують, що пріоритетними завданнями нині є підготовка фахівців нового рівня, які відповідали б сучасним вимогам, були спроможними швидко адаптуватися до стрімких змін у професійній діяльності, маючи високий рівень творчості у вирішенні психолого-педагогічних ситуацій. Соціальний розвиток безпосередньо впливає на зміну й удосконалення освітніх технологій у контексті процесів глобалізації, підвищення рівня мобільності науки та освіти, посилення міжкультурних обмінів, що стимулюють упровадження педагогічних інновацій, гуманістичну спрямованість, які мають забезпечити розвиток творчого потенціалу нації, досягнення високого професійного рівня особистості, його різноманітних компетентностей, серед яких виокремимо інноваційну та правову.

## Матеріали та методи

Метою нашого дослідження є теоретичне обґрунтування психологічних особливостей удосконалення професіоналізму психологів через формування інноваційної та правової компетентностей, що сприяє, на нашу думку, підвищенню якості роботи спеціалістів.

Методологічною основою статті є загальні психолого-педагогічні положення про сутність і розвиток особистості в процесі життєдіяльності, теоретичні положення щодо закономірності розвитку особистості, її соціалізації. Методологія формування інноваційної та правової компетентностей психолога пов'язана з теоретичним осмисленням потреб освітнього процесу й суспільства загалом.

## Результати й обговорення

На сучасному етапі українські та західні наукові досягнення сформували підґрунтя для системної наукової теорії з удосконалення професіоналізму психологів.

Аналіз наукової літератури засвідчує, що питання професіоналізму психолога науковці в переважній більшості розглядають з огляду на розуміння особистості.

Дослідники акцентували на дослідженні позитивного психологічного функціонування (Kurkina, Zhuravlev, & Stritievych, 2024). Ця концепція ґрунтується на здобутках психоаналітичної, екзистенційної, гуманістичної та транспersonальної психології (Lazorko, & Shevtsova, 2022).

Професійну діяльність психологів у системі освіти розглядають різні вчені (Ю. Завалевський,

Т. Бережна (2023), О. Корніяк (2020), С. Куркіна, В. Журавльова, І. Стрітевич (2024) та ін.

Науковці Л. Цибух, А. Гусев, Л. Бадюл (2024) увагу зосереджують на використанні досвіду інших країн з питань функціонування психологічних служб у закладах освіти різних країн.

Визначальну роль у модернізації вітчизняної освіти, яка відбувається на тлі інтенсивних соціальних перетворень, відіграє інноваційний потенціал суспільства, який ставить нові вимоги перед психологом, надаючи пріоритетного значення розвитку ключових компетентностей, а також інноваційній, яка є складовою соціальної компетентності та виявляється в таких особистісних рисах і здібностях, як: уміння творчо працювати, системно й конструктивно мислити, самостійно розв'язувати проблеми, приймати адекватні рішення, створювати принципово нові ідеї, прагнути до саморозвитку, розкриття власних здібностей і можливостей (Petrova, & Podliniaieva, 2021).

Зазначимо, що тільки інноваційна за своєю сутністю освіта може виховати людину, яка живе за сучасними законами глобалізації, є всебічно розвинутою, самостійною, самодостатньою особистістю, що керується в житті власними знаннями й переконаннями, використовуючи власний творчий потенціал, який розвивається в процесі її практичної діяльності (Petrova, & Podliniaieva, 2021).

Професіоналізація психолога та входження його в інноваційний режим роботи неможливі без творчого самовизначення, провідну роль у якому відіграє його налаштованість на самоосвіту, саморозвиток, самоствердження – можливість заявити про себе як про особистість; самодосконалення як можливість особистісного зростання і прагнення бути кращим; самоактуалізацію як вищу форму саморозвитку, тобто здатність розкрити в собі певний потенціал і використовувати його в житті з тим, щоб успішно виконати свою місію та призначення, без чого неможливим є забезпечення нової якості освіти (Bakalenko, 2021).

Кожна цивілізована країна дбає про творчий потенціал суспільства загалом і кожної людини зокрема. Проблема творчого розвитку особистості є надзвичайно актуальною, адже саме творчі люди створюють нове у всіх сферах людської діяльності, можуть швидко пристосовуватися до змін середовища, набувати різноманітних компетентностей (Nashak-Velychko, 2021). Творчий потенціал психолога змінюється, розвивається, збагачується. Меж розвитку творчого потенціалу психолога немає, як немає і меж розвитку особистості. У цьому контексті процес розвитку творчого потенціалу можна вважати процесом нескінченним, а відповідне завдання системи освіти – завданням завжди актуальним (Husiev, & Tsybukh, 2022).

Тому постає потреба дослідження, розвитку й застосування творчого потенціалу особистості, актуалізується необхідність побудови та реалізації освітнього процесу, що створює передумови для розкриття потенційних здібностей кожного психолога через формування інноваційної компетентності, розвитку творчості як шляху до становлення та самовираження особистості (Zhuravel, & Udovenko, 2022). Поняття «творчість», «творча особистість», «творча діяльність», «творча активність» активно використовують у педагогічній науці завдяки всебічним філософським і психологічним дослідженням (Stoliarchuk, 2022). З філософського погляду категорію творчості розглядають як процес: пізнання та володіння досвідом через знання та засоби застосування цього знання; розвитку, збагачення внутрішнього світу людини й соціокультурного середовища; креативного володіння особистими здібностями (Yantsalovskyi, 2021). Сучасна психолого-педагогічна наука пропонує визначення творчості як діяльності, яка надає нове, неповторне, оригінальне, забезпечується сукупністю рис особистості, таких як: прагнення до само-реалізації, захоплення справою як покликанням, індивідуальність і гнучкість, критичність і високий рівень рефлексії (Yatsyna, 2022).

Сучасний психолог має бути готовим до сприйняття і опанування нових технологій та їх застосування, тобто до інноваційної діяльності (Zhuravel, & Udovenko, 2022).

Готовність до інноваційної діяльності є внутрішньою силою, що формує інноваційну позицію психолога (Zhurba, 2022). За структурою це складне інтегративне утворення, яке охоплює різноманітні риси, властивості, знання, навички особистості (Zavalevskyi, & Verezhna, 2023). Як один із важливих компонентів професійної готовності вона є передумовою ефективної діяльності психолога; максимальної реалізації його можливостей, розкриття творчого потенціалу (Konіaіeva, & Shopsha, 2024).

Тож виконанню професійних завдань психолога сприяє набуття правової компетентності. На навчальних заняттях комунального закладу «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради в навчальній групі психологів соціальних служб і психологів шкіл була надана анкета щодо потреб вивчення основ правових знань. Брала участь двадцять шість психологів Запорізької області. Переважна більшість відповідей стверджували, що надання основ правових знань необхідні, передусім правових знань щодо профілактики психологами асоціальної поведінки неповнолітніх.

З огляду на зазначене, правову компетентність психолога ми розглядаємо як складне інтерактивне утворення в цілісній структурі особистості психолога, що охоплює загальноправові та професійно-психологічні знання, уміння та професійні риси, необхідні для здійснення

організації власної професійної діяльності в межах правового поля (Krupnyk, I., Babatina, & Krupnyk, H., 2022). Зокрема, правова компетентність психолога має змістову та функціональну специфіку, її структура може бути подана у вигляді теоретичного, практичного й особистісного компонентів, які своєю чергою утворюються сукупністю правових знань, умінь, навичок, якостей і здібностей (Nagovitsyn et al., 2021). Правова компетентність, на нашу думку, містить систему правових знань, переконань, знання механізму дії права та правових технологій, що дають змогу орієнтуватися в правовому полі, зумовлює громадянську зрілість.

Правова компетентність психолога обумовлена здатністю застосовувати систему професійно-правових знань чинного законодавства, умінь використовувати набуті правові знання в професійній діяльності для подолання правового нігілізму, здійснювати психологічні консультації на правовому підґрунті (Litinska, 2021). Правова компетентність надає можливість психологу соціальних установ, шкіл проводити психологічну, профілактичну роботу правопорушень неповнолітніх. Ми акцентуємо на деяких елементах правової компетентності психолога, а саме: правовій свідомості, правовій культурі, моральній свідомості, психологічних знаннях, комунікативних здібностях.

Правова свідомість психолога, на наш погляд, охоплює сукупність знань, умінь і навичок, які впливають на ефективність професійної діяльності з позиції усвідомлення себе суб'єктом освітніх правовідносин. Правова культура психолога характеризує рівень правової соціалізації, знання та розуміння права (Lashyn, & Halych, 2022). Показником правової культури особи є правова активність як вища форма правомірної поведінки, що передбачає: наявність високого рівня правосвідомості; готовність до ініціативної, правомірної психологічної діяльності (Petrova, & Podliniaieva, 2021). Моральна свідомість складається з особистісно-правових рис психолога, а саме: правовідносин на успішність вирішення професійних ситуацій з позиції моральних і правових норм. Психологічні знання – це: уміння прогнозувати розвиток і поведінку суб'єктів. Психологічні знання є системою знань про людину як про особистість і суб'єкта праці (Stoliarchuk, 2020). Комунікативні здібності визначають як спроможність психолога до побудови взаєморозуміння з учнями, батьками, що є умовою здійснення продуктивного педагогічного процесу, комунікативні здібності є не тільки елементом правової компетентності вчителя, а й необхідним структурним компонентом психолого-педагогічної майстерності та професійної компетентності (Rojas et al., 2024).

Практика доводить, що психолог може опинитися в складній соціально-правовій ситуації, вирішити яку йому не дасть змоги брак правових знань, тобто правова некомпетентність. Тому

актуальним є впровадження в освітній процес підготовки психологів програми «Пріоритетні напрями превентивної психологічної роботи щодо профілактики асоціальної поведінки неповнолітніх».

Програма охоплює:

**1. Організаційно-методичний напрям:** обговорення та планування спільних дій адміністрації, педагогічного колективу, учнівського самоврядування та батьківської громадськості, спрямованих на профілактику виявлених недоліків у роботі освітнього закладу з цієї проблеми; ознайомлення учасників освітньо-виховного процесу з нормативно-правовою базою та регуляторними документами щодо цієї проблеми в освітньому середовищі; проведення зустрічей із залученням представників правоохоронних органів, служб соціального захисту, медичних установ та інших зацікавлених організацій; запровадження програми правових знань у формі гурткової, факультативної роботи.

Створення інформаційних куточків для учнів з переліком організацій, у які можна звернутися в ситуації правопорушень; зосередження уваги на сексуальному вихованні дітей (зокрема, прийнятних ознаках особистісних симпатій, стилю поведінки дітей).

**2. Корекційно-розвивальний напрям:** запровадження на базі школи програм із формування та розвитку загальнолюдських моральних цінностей, зокрема толерантності. Розвиток гуманістичних комунікативних здібностей, адекватної самооцінки, самоконтролю та здатності до саморозвитку, критичності мислення. Формування стійкого ставлення до негативних явищ і негативних почуттів.

**3. Аналітико-прогностичний напрям:** запровадження механізмів аналізу ризиків асоціальної поведінки дітей у кожному класі.

**4. Зв'язки з батьками та громадськістю:** організація та проведення тематичних лекторіїв, круглих столів за участю представників відповідних служб, активне залучення батьків до виховного процесу. Психологи, які перебували на навчанні в комунальному закладі «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради зацікавлено слухали, обговорювали програму, висловили власні думки щодо превентивних заходів правового виховання учнів сьогодні й у наступних класах. Після дискусії з фахівцями було

апробовано програму в школі-інтернаті № 9 м. Запоріжжя. Після шести місяців упровадження програми спостерігали позитивну динаміку емоційної та поведінкової сфери неповнолітніх. Було проведено дослідження через рік після впровадження програми. Можемо констатувати значне покращення поведінки й емоційно-вольової сфери неповнолітніх. Дійшли висновку, що вдосконалення правової компетентності сприяло опануванню психологами правових знань щодо спілкування з батьками учнів, профілактики девіантної поведінки, подолання конфліктів неповнолітніх, формування особистості школяра, правомірності побудови відносин із соціальними службами, правомірності дій психолога в організації освітньо-виховного процесу, подоланню педагогічних конфліктів в освітніх закладах і соціокультурному середовищі.

## Висновки

Інноваційний характер психологічної діяльності має важливе значення для розвитку творчого потенціалу. У наукових дослідженнях професійну діяльність психолога віднесено до творчих видів діяльності. Творча активність сприяє досягненню особистісно значущих результатів.

Вважаємо, що підготовлений до інноваційної професійної діяльності психолог повинен мати такі професійні й особистісні риси, як: уміння усвідомлювати сенс і завдання освітньої діяльності щодо актуальних педагогічних проблем сучасної школи, продуктивно, нестандартно організувати виховання учнів, використовуючи інноваційні технології, сприяти розвитку особистісних рис вихованців, обирати індивідуальний підхід до особистості, оцінювати, стимулювати культурне самовираження. Психолог повинен мати здатність до особистісного творчого розвитку, рефлексивної діяльності, усвідомлення власних інноваційних пошуків і відкриттів.

Формування правової компетентності психологів є актуальним у сучасній системі освіти, оскільки психолог як суб'єкт освітніх правовідносин буде набувати таких рис, як самостійність і критичність оцінювання ситуації з позиції нормативно-правових норм. Набута правова компетентність буде сприяти вирішенню конфліктних ситуацій із суб'єктами освітньо-виховного процесу, соціокультурного середовища, високому рівню самоконтролю, толерантності.

## References

- [1] Bakalenko, O. (2021). The use of distance learning technologies when conducting practical classes in psychological disciplines at a technical university. *Grail of Science*, 4, 481-483. doi: 10.36074/grail-of-science.07.05.2021.088.
- [2] Hachak-Velychko, L. (2021). Administrative offenses among minors. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University*, 51, 52-55. doi: 10.32841/2307-1745.2021.51.

- [3] Husiev, A., & Tsybukh, L. (2022). Stabilization of the mental state of students of higher education in the conditions of war. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*, 2, 60-64. doi: 10.32782/psy-visnyk/2022.2.123.
- [4] Koniaieva, L., & Shopsha, M. (2024). Professional identity of psychology students at the adaptive stage of professional socialization in a higher education institution. *Scientific works of the Interregional Academy of Personnel Management*, 2(63), 5-16. doi: 10.32689/maup.psych.2024.2.1.
- [5] Korniiak, O. (2020). Communicative means of psychological support of professional self-realization of the teacher. *Psycholinguistics in a Modern World*, 15, 132-136. doi: 10.31470/10.31470/2706-7904-2020-15-132-136.
- [6] Krupnyk, I.R., Babatina, S.I., & Krupnyk, H.A. (2022). Features of the attitude of higher education students to distance learning. *Information technologies and learning tools*, 91(5), 98-112. doi: 10.33407/itlt.v91i5.4853.
- [7] Kurkina, S.V., Zhuravlov, V.M., & Stritievych, T.M. (2024). The problem of personal development and professional competence of heads of educational institutions of Ukraine. *Scientific notes*, 213, 184-190. doi: 10.36550/2415-7988-2024-1-213-184-190.
- [8] Lashyn, O.I., & Halych, Ya.V. (2022). Substance abuse as a type of deviant behavior. *Legal psychology*, 2(31), 25-34. doi: 10.33270/03223102.25.
- [9] Lazorko, O., & Shevtsova, T. (2022). Research of psycho-emotional states of adolescents with different levels of resistance during the war. *Psychological perspectives*, 40, 87-103. doi: 10.29038/2227-1376-2022-40-laz.
- [10] Litinska, O. (2021). Some features of forming of legal competence of junior bachelor in 3BO. *Scientific announcer of the Izmail state humanitarian university*, 56, 174-181. doi: 10.31909/26168812.2021.
- [11] Nagovitsyn, R., Bereznykh, E., Popovi, A., & Srebrodolsky, O. (2021). Formation of Legal Competence of Future Bachelors of Psychological and Pedagogical Education. *International Journal of Emerging Technology in Learning*, 16(1). doi: 10.3991/ijet.v16i01.17591.
- [12] Petrova, L., & Podliniaieva, O. (2021). Important skills of a modern teacher. *InterConf*, 63, 57-68. doi: 10.51582/interconf.21-22.06.2021.06.
- [13] Rojas, J.C., Faure, J., Barril, J.P., & Almuna, J. (2024). Construction of professional identity in novel teachers. Learning experiences: Help or hindrance? *European Journal of Psychology of Education*, 39, 3825-3840. doi: 10.1007/s10212-024-00824-7.
- [14] Stoliarchuk, O.A. (2022). Education and psycho-emotional state of Ukrainian teenagers in the conditions of the war in Ukraine. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, 1, 115-120. doi: 10.32782/psy-visnyk/2022.1.22.
- [15] Tsybukh, L., Husiev, A., & Badiul, L. (2024). Problems of online training of future psychologists and ways to overcome them. *Scientific works of the Interregional Academy of Personnel Management*, 1(62), 25-30. doi: 10.32689/maup.psych.2024.1.4.
- [16] Yantsalovskyi, O. (2021). Psychological means of shaping the individual as a subject of self-preservation. *Theory and practice of personality formation as a subject of self-creation and self-preservation* (pp. 227-245). Khmelnytskyi: Tsiupak A.A.
- [17] Yatsyna, O.F. (2022). The impact of war on mental health: signs of traumatization of the psyche of children and adolescents. *Scientific perspectives*, 7(25), 554-556. doi: 10.52058/2708-7530-2022-7(25)-554-567.
- [18] Zavalevskyi, Yu., & Berezhna, T. (2023). Professional competence of the teacher in the implementation of the concept of the new Ukrainian school. *Problems of modern transformations*, 2, 16-22. doi: 10.54929/pmtp-2023-2-02-01.
- [19] Zhuravel, T., & Udovenko, Yu. (2022). *Prevention of destructive behavior of adolescents*. Kyiv: Buria O.D. Retrieved from [https://www.unicef.org/ukraine/media/21421/file/destructive\\_behavior.pdf](https://www.unicef.org/ukraine/media/21421/file/destructive_behavior.pdf).
- [20] Zhurba, K. (2022). War as a factor of influence on the meaningful life sphere of modern adolescents. *New pedagogical thought*, 2(110), 105-109. doi: 10.37026/2520-6427-2022-110-2-105-109.

### Список використаних джерел

- [1] Бакаленко О. Використання технологій дистанційного навчання при проведенні практичних занять з психологічних дисциплін у технічному університеті. *Грааль науки*. 2021. № 4. С. 481–483. doi: 10.36074/grail-of-science.07.05.2021.088.
- [2] Гачак-Величко Л. Адміністративні правопорушення серед неповнолітніх. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2021. № 51. С. 52–55. (Серія «Юриспруденція»). doi: 10.32841/2307-1745.2021.51.
- [3] Гусев А., Цибух Л. Стабілізація психічного стану здобувачів вищої освіти в умовах війни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. № 2. С. 60–64. (Серія «Психологія»). doi: 10.32782/psy-visnyk/2022.2.123.

- 
- [4] Коняєва Л., Шопша М. Професійна ідентичність студентів-психологів на адаптаційному етапі професійної соціалізації у закладі вищої освіти. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. 2024. № 2 (63). С. 5–16. (Серія «Психологія»). doi: 10.32689/maur.psych.2024.2.1.
- [5] Корніак О. Комунікативні засоби психологічного супроводу професійного самоздійснення викладача. *Psycholinguistics in a Modern World*. 2020. № 15. С. 132–136. doi: 10.31470/10.31470/2706-7904-2020-15-132-136.
- [6] Крупник І. Р., Бабатіна С. І., Крупник Г. А. Особливості ставлення здобувачів вищої освіти до дистанційного навчання. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2022. Т. 91. № 5. С. 98–112. doi: 10.33407/itlt.v91i5.4853.
- [7] Куркіна С. В., Журавльов В. М., Стрітьєвич Т. М. Проблема розвитку особистості і професійної компетентності керівників закладів освіти України. *Наукові записки*. 2024. № 213. С. 184–190. (Серія «Педагогічні науки»). doi: 10.36550/2415-7988-2024-1-213-184-190.
- [8] Лашин О. І., Галич Я. В. Токсикоманія як вид девіантної поведінки. *Юридична психологія*. 2022. № 2 (31). С. 25–34. doi: 10.33270/03223102.25.
- [9] Лазорко О., Шевцова Т. Дослідження психоемоційних станів підлітків з різним рівнем резильєнтності під час війни. *Психологічні перспективи*. 2022. Вип. 40. С. 87–103. doi: 10.29038/2227-1376-2022-40-laz.
- [10] Літінська О. Деякі особливості формування правової компетентності молодшого бакалавра у ЗВО. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2021. № 56. С. 174–181. doi: 10.31909/26168812.2021.
- [11] Nagovitsyn R., Bereznykh E., Popov A., Srebrodolsky O. Formation of Legal Competence of Future Bachelors of Psychological and Pedagogical Education. *International Journal of Emerging Technology in Learning*. 2021. Vol. 16. No. 1. doi: 10.3991/ijet.v16i01.17591.
- [12] Петрова Л., Подліняєва О. Важливі навички сучасного педагога. *InterConf*. 2021. № 63. С. 57–68. doi: 10.51582/interconf.21-22.06.2021.06.
- [13] Rojas J. C., Faure J., Barril J. P., Almuna J. Construction of professional identity in novel teachers. Learning experiences: Help or hindrance? *European Journal of Psychology of Education*. 2024. Vol. 39. P. 3825–3840. doi: 10.1007/s10212-024-00824-7.
- [14] Столярчук О. А. Навчання та психоемоційний стан українських підлітків в умовах війни в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. Вип. 1. С. 115–120. (Серія «Психологія»). doi: 10.32782/psy-visnyk/2022.1.22.
- [15] Цибух Л., Гусєв А., Бадюл Л. Проблеми онлайн навчання майбутніх психологів та способи їх подолання. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. 2024. № 1 (62). С. 25–30. (Серія «Психологія»). doi: 10.32689/maur.psych.2024.1.4.
- [16] Янцаловський О. Психологічні засоби формування особистості як суб'єкта самозбереження. *Теорія і практика формування особистості як суб'єкта самотворення та самозбереження* : монографія. Хмельницький : Цюпак А. А., 2021. С. 227–245.
- [17] Яцина О. Ф. Вплив війни на психічне здоров'я: ознаки травматизації психіки дітей та підлітків. *Наукові перспективи*. 2022. № 7 (25). С. 554–556. doi: 10.52058/2708-7530-2022-7(25)-554-567.
- [18] Завалевський Ю., Бережна Т. Професійна компетентність вчителя у реалізації концепції нової української школи. *Проблеми сучасних трансформацій*. 2023. № 2. С. 16–22. (Серія «Педагогіка та психологія»). doi: 10.54929/pmtp-2023-2-02-01.
- [19] Журавель Т., Удовенко Ю. Профілактика деструктивної поведінки підлітків. Київ : Буря О. Д., 2022. 144 с. URL: [https://www.unicef.org/ukraine/media/21421/file/destructive\\_behavior.pdf](https://www.unicef.org/ukraine/media/21421/file/destructive_behavior.pdf).
- [20] Журба К. Війна як чинник впливу на смисложиттєву сферу сучасних підлітків. *Нова педагогічна думка*. 2022. № 2. Т. 110. С. 105–109. doi: 10.37026/2520-6427-2022-110-2-105-109.
-

## Psychological Features of Improving the Professionalism of Psychologists Through the Formation of Innovative and Legal Competences

**TYSHCHENKO Olena**

PhD in Pedagogy, Associate Professor of the Department of Psychology of the Educational and Scientific Institute of Law and Psychology of the National Academy of Internal Affairs  
Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4715-7235>

**Abstract.** Highlights the importance of innovative and legal competencies of psychologists in the process of improving their professional level. The purpose of our study is the theoretical substantiation of the psychological and pedagogical concepts of improving the professionalism of psychologists through the formation of innovative and legal competencies. The methodological basis of the article is the general psychological and pedagogical provisions on the essence and development of the personality in the process of life, theoretical provisions on the essence of the regularities of personality development, the principle of a systemic approach. Effective human activity is possible only through understanding his motivation, the path of research of cognition, the application of the principles of worldview to spiritual creativity and practice. The methodology for the formation of innovative and legal competencies is associated with the theoretical understanding by psychologists of the need to improve their professional level. Improving the professionalism of psychologists through the formation of innovative and legal competencies is based on humanistic principles, which are reflected in the emergence of new concepts, namely: psychological and pedagogical support, psychological and pedagogical support, legal competence, innovative education, innovative competence, subjective experience of the personality. The criteria for the professionalism of a psychologist are social experience, positive qualities of the personality. Social experience, in addition to knowledge about society, includes knowledge about various types of social activity, their real. The scientific novelty of the article lies in highlighting the psychological features of improving the professionalism of psychologists through the formation of innovative and legal competencies. Technologies for the formation of innovative and legal competencies in psychologists. The formation of innovative and legal competencies in psychologists contributes to professional improvement. A professional with high authority contributes to the development of Ukraine with his achievements.

**Keywords:** psychological and pedagogical support; psychological and pedagogical support; legal competence; innovative education; innovative competence; subjective experience of the individual.